

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

ŽALBENO VIJEĆE

Haag, 17. mart 2009.

Sažetak drugostepene presude Tužilac protiv Momčila Krajišnika

U nastavku se nalazi sažetak presude Preteresnog vijeća koju je danas pročitao sudija Pocar:

U skladu s praksom Međunarodnog suda, neću pročitati tekst presude, s izuzetkom dispozitiva. Umjesto toga, sažeću zaključke Žalbenog vijeća. Ovaj sažetak nije dio pisane presude koja je jedini mjerodavni prikaz odluka Žalbenog vijeća. Kopije pisane presude biće dostupne po završetku ovog zasjedanja.

Ovaj predmet bavi se događajima koji su se odigrali u 35 opština u Bosni i Hercegovini u periodu od 1. jula 1991. do 30. decembra 1992. godine. Pretresno vijeće je 27. septembra 2006. godine g. Krajišnika proglasilo krivim za progon, istrebljenje, deportacije i nehumana djela, što su zločini protiv čovječnosti na osnovu člana 5 Statuta. Pretresno vijeće je izreklo jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 27 godina.

Pretresno vijeće je ustanovilo da je Krajišnik učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu (u daljem tekstu: UZP), čiji je cilj bio izmijeniti nacionalni sastav stanovništva na područjima pod kontrolom republike bosanskih Srba tako što će se počinjenjem raznih zločina drastično smanjiti zastupljenost nesrba u tom stanovništvu. Vijeće je konstatovalo da je postojala rukovodstvena komponenta udruženog zločinačkog poduhvata, smještena u glavnom gradu republike bosanskih Srba na Palama, u kojoj su bili Krajišnik, Radovan Karadžić i drugi vođe bosanskih Srba; lokalna komponenta tog udruženog zločinačkog poduhvata nalazila se u opštinama republike bosanskih Srba i održavala je tijesne veze s rukovodstvom na Palama.

Tužilac je svoju žalbu na kaznu uložio 26. oktobra 2006. Krajišnik je svoju žalbu uložio 12. februara 2007., a advokat za UZP dostavio je 7. aprila 2008. dodatni žalbeni podnesak. *Amicus curiae* svoju je žalbu uložio 8. juna 2007. godine. Pretres u žalbenom postupku održan je 21. augusta 2008., a tri pretresa s izvođenjem dokaza održana su 3., 5. i 11. novembra 2008. godine.

Započecu s osnovima za žalbu koje je iznio *amicus curiae*, nakon čega slijede Krajišnikovi osnovi za žalbu i dodatni osnovi za žalbu advokata za UZP. I konačno, osvrnuću se na sve žalbe na kaznu.

U svojem prvom osnovu za žalbu, *amicus curiae* tvrdi da je narušeno Krajišnikovo pravo na pravično suđenje i da je pomoć njegovog branioca bila nedjelotvorna. Prvo, on tvrdi da branilac Brashich braniocu Stewartu nije na vrijeme ni uredno predao predmetne materijale i da nije ostvario značajne rezultate u svojem radu.

Međutim, Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće prilagodilo ritam odvijanja suđenja kako bi oslobodilo mnogobrojne dane tokom kojih se nije zasjedalo. Stoga se Žalbeno vijeće nije uvjerilo da je propust branioca Brashicha da braniocu Stewartu na vrijeme i uredno preda predmetne materijale doveo do grubog kršenja pravde.

Nadalje, iako Žalbeno vijeće prihvata da rezultati obavljenog posla koje je branilac Brashich predao braniocu Stewartu nisu bili onoliko dobri koliko su trebali biti, novi tim odbrane ipak je u određenoj mjeri imao koristi od posla koji je obavio Brashichev tim, a naročito od prepretresnog podneska. Štaviše, novom timu odbrane dodijeljena su značajna sredstva pravne pomoći i vrijeme za pripremu za suđenje. Stoga Žalbeno vijeće zaključuje da Krajišnik uslijed propusta branioca Brashicha nije pretrpio nikakvu štetu.

Internet adresa: <http://www.icty.org>

Služba za medije/komunikacije

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. The Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

Što se tiče navoda o propustima branioca Stewarta, *amicus curiae* tvrdi da branilac Stewart očigledno nije bio pripremljen za početak suđenja u februaru 2004. godine i da je ozbiljno pogriješio kada prije početka suđenja nije zatražio njegovu odgodu. Međutim, Žalbeno vijeće konstatuje da Stewartov tim odbrane nije bio očigledno nepripremljen za početak suđenja u februaru 2004. godine i da *amicus curiae* nije pokazao da je nedovoljna pripremljenost tima odbrane na početku suđenja dovela do grubog kršenja pravde.

Amicus curiae nadalje tvrdi da je branilac Stewart propustio na odgovarajući način pregledati materijale objelodanjene odbrani i da je do trenutka početka suđenja pročitao tek jedan ili dva odstoma predmetnih materijala, a do trenutka kad je suđenje trajalo već trinaest mjeseci ne više od petnaest odstoma tih istih materijala. Žalbeno vijeće primjećuje da je branilac Stewart, kao što je i sam rekao, pregled dokumenata na odgovarajući način delegirao svojem timu. Stoga *amicus curiae* nije pokazao da je pregled objelodanjenih materijala od strane odbrane, iako možda i nije bio obavljen na najbolji način, doveo do grubog kršenja pravde.

Nadalje, *amicus curiae* tvrdi da je branilac Stewart propustio prije početka suđenja od Krajišnika dobiti odgovarajuća uputstva kako bi utvrdio odgovarajuću strategiju odbrane. Međutim, branilac Stewart je u žalbenom postupku u svojem iskazu izjavio da je prije suđenja imao konkretnu koncepciju strategije odbrane, koja se u velikoj mjeri temeljila na Krajišnikovim uputstvima. Stoga se taj argument odbacuje.

Amicus curiae nadalje tvrdi da su nedostaci u pripremi argumentacije odbrane naveli kobranioca gđu Loukas i referenticu za predmet gđu Čmerić da se 2005. godine povuku iz predmeta, što je dodatno umanjilo djelotvornost Krajišnikove odbrane. Žalbeno vijeće napominje da su ti članovi tima koji su otišli odmah zamijenjeni novima i da je glavni branilac Stewart ostao u predmetu do kraja suđenja. Stoga se taj argument odbacuje.

Amicus curiae takođe tvrdi da je Pretresno vijeće odbrani dodijelilo očigledno nedovoljno vrijeme za pripremu završnog podneska, određivši kao rok 18. august 2006. godine. Međutim, odbrana je već 26. aprila 2005. godine bila obaviještena da će rok za završni podnesak biti jedanaest radnih dana nakon zaključenja suđenja. Stoga se taj argument odbacuje.

Amicus curiae nadalje tvrdi da je Pretresno vijeće narušilo pravičnost Krajišnikovog suđenja time što je na nedopustiv način ograničilo njegovu pravo da ispituje svjedoke tužioca. Međutim, *amicus curiae* je propustio navesti pojedinosti o tome na koji je način Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo prema pravilu 90(F) Pravidnika. Stoga se ta tvrdnja odbija.

Amicus curiae osim toga tvrdi da odbrani nisu dodijeljeni dovoljno vrijeme i sredstva za pripremu unakrsnog ispitivanja svjedoka Pretresnog vijeća. Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je odbrana materijale u vezi s tim svjedocima dobila u razumnom roku prije njihovog svjedočenja i da su ti svjedoci bili dobro poznati Krajišniku i njegovoj odbrani. Isto tako, Žalbeno vijeće odbija argument *amicus curiae* da odbrani nije bilo dodijeljeno dovoljno vremena da unakrsno ispita svjedokinju Pretresnog vijeća Biljanu Plavšić budući da je odbrana iskoristila tek tri četvrtine vremena od dva sata i 40 minuta, koliko joj je dodijelilo Pretresno vijeće za ispitivanje te svjedokinje.

Amicus curiae nadalje navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je odlučilo odbiti Krajišnikov zahtjev da se sam brani. Međutim, on nije pokazao da zahtjevu za samozastupanje uvijek valja udovoljiti kada ne postoji ustrajno opstruktivno ponašanje optuženog. Stoga se taj podosnov za žalbu odbacuje.

Amicus curiae nadalje tvrdi da su sudije Pretresnog vijeća u novom sastavu pogrešno primijenile pravo naloživši da se suđenje nastavi iako je bilo očigledno da se sudija Hanoteau, sudija zamjenik, nije u dovoljnoj mjeri upoznao s predmetom. Međutim, *amicus curiae* nije predočio nikakve dokaze da se sudija Hanoteau nije u dovoljnoj mjeri upoznao s predmetom i da zato nije mogao na valjan način obavljati svoju funkciju. Taj podosnov za žalbu se odbija.

Iz gore navedenih razloga Žalbeno vijeće odbacuje tvrdnju *amicus curiae* da je Krajišnikovo suđenje bilo nepravično. Uprkos tome, Žalbeno vijeće primjećuje da neki aspekti vođenja suđenja nisu bili lišeni nedostataka i da su mogli stvoriti dojam nepravičnosti. Međutim, na temelju sveukupne ocjene spisa i dodatnih dokaza izvedenih u žalbenom postupku Žalbeno vijeće se nije

uvjerilo da je *amicus curiae* pokazao da ti nedostaci predstavljaju grubo kršenje pravde koje bi narušilo pravičnost suđenja Krajišniku. Stoga se taj osnov za žalbu odbija u cijelosti.

U drugom žalbenom osnovu *amicus curiae* tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo pravo budući da je propustilo donijeti u dovoljnoj mjeri obrazloženu presudu i dati obrazloženja zašto su neki svjedoci ili dokazi ocijenjeni pouzdanima, a drugi nisu. Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće izričito izjavilo da je "pažljivo razmotrilo" predočene mu dokaze. Oспоравани dijelovi teksta tek naglašavaju činjenicu da Pretresno vijeće nije moglo *navesti i raspraviti* "sve dokaze" u presudi, što je izjava koja se ne može, sama po sebi, izjednačiti s propustom da se *ispitaju* dokazi o kojima je riječ. Stoga se drugi osnov za žalbu *amicus curiae* odbacuje.

U svojem trećem osnovu za žalbu *amicus curiae* tvrdi da Pretresno vijeće nije ispravno identifikovalo učesnike udruženog zločinačkog poduhvata i stoga nije moglo van razumne sumnje zaključivati o postojanju zajedničkog cilja koji su oni dijelili s Krajišnikom. Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće doista pogriješilo zato što je propustilo konkretno navesti da li su svi ili samo neki od lokalnih političara, vojnika, policijskih komandanata i paravojnih vođa koji se pominju u paragrafu 1087 Prvostepene presude bili članovi udruženog zločinačkog poduhvata. Stoga se taj podosnov prihvata.

Amicus curiae nadalje navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je propustilo iznijeti zaključke o tome kada su ubistva činila dio udruženog zločinačkog poduhvata i stoga se mogla staviti na teret Krajišniku. U tom kontekstu Žalbeno vijeće prvo napominje da se uvjerilo da je Pretresno vijeće konstatovalo da je Krajišnik dijelio namjeru da se počine *prvobitni* zločini deportacije, prisilnog premještanja i progona, zasnovani na tim krivičnim djelima od početka postojanja udruženog zločinačkog poduhvata.

Što se tiče *odatih* djela ubistva, istrebljenja i progona, koja se zasnivaju na drugim izvršenim djelima osim deportacije i prisilnog premještanja, Pretresno vijeće je u opštem smislu zaključilo da su ta djela dodata udruženom zločinačkom poduhvatu nakon što su njegovi vodeći članovi o njima obaviješteni, a nisu preduzeli nikakve djelotvorne mjere da bi spriječili njihovo ponavljanje, nego su nastavili ustrajati u sprovođenju zajedničkog cilja, čime su stekli namjeru u vezi s tim dodatim krivičnim djelima. Međutim, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće iznijelo tek vrlo oskudne, ako uopšte ikakve, zaključke u vezi s tim uslovima.

Stoga Žalbeno vijeće ne može zaključiti s nužnom preciznošću na koji je način i u kojem trenutku zajednički cilj udruženog zločinačkog poduhvata obuhvatio dodata krivična djela i, shodno tome, na kojem osnovu je Pretresno vijeće krivicu za ta dodata djela pripisalo Krajišniku. Ne može se očekivati ni od Žalbenog vijeća ni od optuženog da spekulira o značenju zaključaka Pretresnog vijeća, ili o njihovom nepostojanju, u vezi s tako ključnim obilježjem Krajišnikove individualne krivične odgovornosti kao što je opseg zajedničkog cilja udruženog zločinačkog poduhvata.

Stoga Žalbeno vijeće konstatuje da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo pravo kad nije donijelo zaključke nužne za osuđujuću presudu Krajišniku u vezi sa sljedećim dodatim krivičnim djelima, koja nisu bila uključena u prvobitni zajednički cilj udruženog zločinačkog poduhvata:

Progon (tačka 3), s izuzetkom krivičnih djela deportacije i prisilnog premještanja u osnovu;

Istrebljenje (tačka 4); i

Ubistvo (tačka 5).

Shodno tome, Žalbeno vijeće djelimično prihvata taj podosnov za žalbu i odbija njegov preostali dio. Krajišnikove osuđujuće presude za dodata krivična djela iz tačaka 3, 4 i 5 stoga se ukidaju.

Amicus curiae nadalje tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo pravo kada je zaključilo da se jednog člana udruženog zločinačkog poduhvata može smatrati krivično odgovornim za djela osoba koje nisu bile članovi udruženog zločinačkog poduhvata i koje potencijalno nisu ni znale za postojanje ili svrhu udruženog zločinačkog poduhvata. *Amicus curiae* tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je odstupilo od Drugostepene presude u predmetu *Brđanin* i da nije uspjelo utvrditi postojanje veze između Krajišnika i zločina.

Pretno vijeće je bilo mišljenja da član udruženog zločinačkog poduhvata može snositi odgovornost za krivična djela počinjena od strane glavnih izvršilaca koje je neki član udruženog zločinačkog poduhvata "vrbovao" kako bi izvršili krivična djela u svrhu ostvarenja zajedničkog cilja. Žalbno vijeće se uvjerilo da taj standard u svojoj biti odgovara standardu iznesenom u Drugostepenoj presudi u predmetu *Brđanin*, donesenoj nakon Prvostepene presude u ovom predmetu. *Amicus curiae* stoga nije uspio pokazati grešku Pretnog vijeća s tim u vezi.

Međutim, Žalbno vijeće primjećuje da je u mnogo navrata Pretno vijeće propustilo donijeti zaključke o vezi između glavnih izvršilaca prvobitnih zločina deportacije, prisilnog premještanja i progona, koji se temelje na tim krivičnim djelima, i članova udruženog zločinačkog poduhvata. Slijedom toga, Žalbno vijeće zaključuje da je Pretno vijeće donijelo samo zaključke da su članovi udruženog zločinačkog poduhvata počinili sljedeće prvobitne zločine koristeći glavne izvršioce u svrhu ostvarenja zajedničkog cilja:

Progon putem deportacije, tačka 3, u Bratuncu; Zvorniku; Sanskom Mostu; Banji Luci; Bijeljini; i Prnjavoru;

Progon putem prisilnog premještanja, tačka 3, u Bijeljini; Bratuncu; Zvorniku; Bosanskoj Krupi; Sanskom Mostu; Trnovu; i Sokolcu;

Deportaciju, tačka 7, u Bratuncu; Zvorniku; Sanskom Mostu; Banji Luci; Bijeljini; i Prnjavoru; i

Nehumana djela putem prisilnog premještanja, tačka 8, u Bijeljini; Bratuncu; Zvorniku; Bosanskoj Krupi; Sanskom Mostu; Trnovu; i Sokolcu.

Krajišnikove osuđujuće presude za preostala prvobitna krivična djela iz tačaka 3, 7 i 8 stoga se poništavaju.

Nadalje, *amicus curiae* navodi da je Pretno vijeće pogrešno primijenilo pravo zato što je propustilo donijeti relevantne zaključke u vezi s deportacijom u odnosu na svaku opštinu. Žalbno vijeće konstatuje da je Pretno vijeće doista propustilo uvijek provesti traženu analizu u vezi s prelaskom granica *de facto* i *de jure* i da se zaključci o deportaciji iz Bijeljine, Bratunca i Sanskog Mosta ne mogu održati. Shodno tome, Krajišnikove osuđujuće presude za ta krivična djela se poništavaju. Međutim, Žalbno vijeće smatra da je Pretno vijeće utvrdilo da je izvršeno prisilno premještanje osoba preko državne granice *de jure* u opštinama Zvornik, Banja Luka i Prnjavor, što predstavlja deportaciju. Stoga se taj dio žalbenog osnova djelimično prihvata.

Nadalje, *amicus curiae* tvrdi da je Pretno vijeće pogrešno primijenilo pravo kad je Krajišnika proglasilo krivim za prisilno premještanje kao druga nehumana djela, a da pri tom nije zaključilo da su premještanja stanovništva bila dovoljne težine da mogu predstavljati druga nehumana djela. Žalbno vijeće zaključuje da je Pretno vijeće doista pogriješilo kad nije utvrdilo da su slučajevi prisilnog premještanja bili dovoljno ozbiljni da predstavljaju „druga nehumana djela“ po članu 5(i) Statuta. No ta greška ne poništava presudu jer su djela prisilnog premještanja bila slične težine kao i slučajevi deportacije. Taj žalbeni osnov se prema tome odbacuje.

Amicus curiae nadalje tvrdi da je Pretno vijeće pogrešno utvrdilo činjenično stanje kad je donosilo zaključke o Krajišnikovom hijerarhijskom položaju u rukovodstvu bosanskih Srba. Međutim, Žalbno vijeće se uvjerilo da je Pretno vijeće pažljivo procijenilo relevantne iskaze svjedoka, a nije se uvjerilo da je dodatni iskaz Radovana Karadžića dovoljan da oduzme vrijednost mnogobrojnim dokazima koji idu u prilog nalazima Pretnog vijeća.

Amicus curiae nadalje tvrdi da nalazi Pretnog vijeća o Krajišnikovim ovlaštenjima i vlasti protivrečne zaključku Pretnog vijeća da on nije imao efektivnu kontrolu. Žalbno vijeće ne slaže se s tom tvrdnjom budući da je Pretno vijeće ispravno smatralo da efektivna kontrola nije potrebn element odgovornosti za UZP, što je jedini oblik odgovornosti za koji je zaključeno da je primjenjiv na Krajišnika.

Amicus curiae zatim tvrdi da je tužilac prekršio pravilo 90(H)(ii) Pravilnika kada Krajišniku nije za vrijeme njegovog svjedočenja predočio materijalne elemente na koje se oslonio da dokaže njegovu krivicu a koji su bili protivrečni njegovom iskazu. Žalbno vijeće međutim nalazi da

pravilo 90(H)(ii) nije smišljeno da se primjenjuje na optuženog kad svjedoči u svoju odbranu. Nadalje, Žalbeno vijeće se uvjerilo da je Krajišnik dobro poznao navode optužbe. Zato se ovaj žalbeni osnov odbacuje.

Amicus curiae nadalje tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo pravo o kumulativnim osudama i traži od Žalbenog vijeća da ukine osude po tački 3, progoni, ili alternativno, tački 5, ubistvo, tački 7, deportacija, i tački 8, nehumana djela. Žalbeno vijeće međutim podsjeća da je sudska praksa ovog Međunarodnog suda o kumulativnim osudama unutar člana 5 već čvrsto ustaljena. Žalbeno vijeće stoga većinom glasova, uz protivno mišljenje sudije Güneya, nalazi da Pretresno vijeće nije pogriješilo kad je izreklo kumulativne osude za progone i druge zločine protiv čovječnosti, na osnovu istih činjenica. Taj žalbeni osnov se stoga odbacuje.

Prelazim sada na žalbu Momčila Krajišnika.

U vezi s Krajišnikovim tvrdnjama da je Pretresno vijeće prekršilo njegovo pravo na pravično suđenje, Žalbeno vijeće podsjeća da su neki od tih argumenata već odbačeni u žalbenim osnovama *amicus curiae*. Krajišnik osim toga ni u svojim preostalim argumentima nije ukazao ni na kakvu grešku Pretresnog vijeća.

Krajišnik nadalje tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo pravo i pogrešno utvrdilo činjenično stanje kad je zaključilo da je on bio član UZP-a, budući da su on i drugi navodni članovi UZP-a bili tek pojedinci koji su obavljali zadatke unutar svojih zakonskih ovlašćenja u okviru funkcionisanja državne uprave i u skladu s Ustavom. Žalbeno vijeće odbacuje njegove argumente budući da su oni irelevantni za utvrđivanje da li su aktivnosti tih lica imale za posljedicu zakonom predviđenu krivičnu odgovornost.

Nadalje, Krajišnikova osporavanja nalaza Pretresnog vijeća o stvaranju srpskih autonomnih regija i oblasti; o formiranju skupštine bosanskih Srba; o uputstvima SDS-a od 19. decembra 1991.; o proglašenju republike bosanskih Srba; o konsolidaciji pravnog sistema bosanskih Srba; te o podršci aktivnostima naoružavanja - odbacuju se. Njegovi su argumenti irelevantni, nerazrađeni, neosnovani, ne pominju preostale dokaze na koje se oslonilo Pretresno vijeće ili pak osporavaju činjenične nalaze na kojima se osuda ne zasniva.

Iz sličnih razloga Žalbeno vijeće odbacuje Krajišnikova osporavanja nalaza Pretresnog vijeća o vladi i pravosuđu bosanskih Srba; o predsjedništvu bosanskih Srba; o oružanim snagama; o MUP-u, kriznim štabovima, ratnim predsjedništvima i ratnim povjereništva; i o Krajišnikovom stilu rukovođenja.

Prelazim sada na dodatna osporavanja vezana za pitanje UZP-a koja su iznijeli advokati za pitanja UZP-a u Krajišnikovo ime.

Prvo, advokati za UZP osporavaju legitimnost odgovornosti za UZP i pobijaju nalaz iz Žalbene presude u predmetu *Tadić* da je UZP postojao u okviru međunarodnog običajnog prava. Žalbeno vijeće međutim smatra da advokati za UZP nisu iznijeli nijedan uvjerljivi razlog zašto bi ono trebalo odstupiti od svog stava da Statut predviđa UZP kao oblik krivične odgovornosti, iako doduše ne eksplicitno. Taj podosnov se stoga odbacuje.

Advokati za UZP nadalje tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je zaključilo da je UZP jedan oblik „počinjenja“ po članu 7(1) Statuta što druge modalitete odgovornosti čini ništavnima. Međutim, budući da se drugi modaliteti odgovornosti mogu razlikovati od UZP-a, on te druge modalitete iz člana 7(1) ne ukida. Ovaj se podosnov takođe odbacuje.

Nadalje, advokati za UZP tvrde da Krajišnik nije na odgovarajući način bio obaviješten da ga se smatra odgovornim za UZP, koncept koji je navodno stvoren tek 1999. i koji je od tada proširen da bi obuhvatio zvaničnike visokog ranga koji sa zločinima imaju malo veze. Žalbeno vijeće međutim podsjeća da kad tumači doktrinu UZP-a ono time ne stvara novo pravo, nego jednostavno identifikuje pravilno tumačenje te doktrine kakvo je oduvijek postojalo, iako možda ranije nije bilo tako formulirano. To ne protivrječi principu *nullum crimen sine lege*, i ovaj se podosnov stoga odbacuje.

Advokati za UZP nadalje tvrde da se, pravno gledano, Krajišnikovi govori ne mogu smatrati doprinosom UZP-u jer su zaštićeni njegovim pravom na slobodu izražavanja. Žalbeno vijeće se s

time ne slaže. Ono što je pravno gledano ovdje važno je to da optuženi značajno doprinosi počinjenju zločina UZP-a. Pravo dalje od toga ne identifikuje specifične tipove ponašanja koji se sami po sebi ne bi mogli smatrati doprinosom zajedničkoj svrsi. Zato se ovaj dio žalbe odbacuje.

Slično tome, Žalbena vijeće odbacuje argument advokata za UZP da grupe od 1008 i 1001 zatočenika iz Manjače nisu premjestili članovi UZP-a, nego je to urađeno pod nadzorom UNHCR-a. Činjenica da su raseljena lica pratila međunarodne snage ne čini njihovo raseljavanje zakonitim.

Žalbena vijeće međutim djelimično prihvata dodatne argumente advokata za UZP u vezi sa identitetom običnih članova UZP-a, Krajišnikovom odgovornošću za dodate zločine i nedostatkom nalaza o vezi između fizičkih počinioca i članova UZP-a za neke od prvobitnih zločina. Ostali žalbeni osnovi koje su iznijeli advokati za UZP se odbacuju.

Žalbena vijeće sada prelazi na žalbe na kaznu koje su iznijeli *amicus curiae*, Krajišnik i tužilac.

Amicus curiae tvrdi da je kazna pretjerana imajući u vidu da Krajišnik nije direktno počinio niti naredio nijedan zločin. On dodaje da je Pretresno vijeće prilikom odmjeravanja kazne Krajišniku pogrešno uzelo u obzir i djela drugih. Žalbena vijeće međutim smatra da činjenica da Krajišnik nije direktno počinio niti naredio nijedan zločin ne znači nužno da bi Krajišnik trebao dobiti nižu kaznu. Kad je pak riječ o tvrdnji da je Pretresno vijeće uzelo u obzir i djela drugih prilikom odmjeravanja Krajišnikove kazne, taj argument očito ne stoji. Ovaj žalbeni osnov se stoga odbacuje.

Krajišnik tvrdi da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir opštu praksu izricanja zatvorskih presuda u bivšoj Jugoslaviji; da je pogriješilo kad nije analiziralo težinu krivičnih djela zasebno od otežavajućih okolnosti; i kad je izreklo kaznu koja liči na odmazdu. Žalbena vijeće podsjeća da uzimanje u obzir opšte prakse izricanja zatvorskih kazni na sudovima u bivšoj Jugoslaviji nije obavezujućeg karaktera. U ovom predmetu Pretresno vijeće je ispoštovalo svoju obavezu da razmotri taj faktor. Ovaj se argument stoga odbacuje.

Kad je riječ o Krajišnikovom argumentu da Pretresno vijeće nije analiziralo težinu zločina zasebno od otežavajućih okolnosti, Žalbena vijeće konstatuje da Pretresno vijeće jeste napravilo razliku između otežavajućih okolnosti s jedne strane i težine zločina s druge, iako je to učinilo u istom odjeljku. Taj se argument stoga odbacuje.

Krajišnik nadalje tvrdi da je Pretresno vijeće trebalo uzeti u obzir njegovo učestvovanje u mirovnim pregovorima i činjenicu da je djelovao unutar svojih zakonskih ovlaštenja kao olakšavajuće faktore u odmjeravanju kazne. Krajišnik međutim nije pokazao da bi ti faktori imali dovoljnu težinu da utiču na kaznu, pogotovo imajući u vidu da je Pretresno vijeće dalo tek ograničenu olakšavajuću težinu onim faktorima koje je eksplicitno uzelo u obzir. Ovo se osporavanje prema tome takođe odbacuje i Krajišnikova žalba na kaznu je time odbačena u cijelosti.

Tužilac je iznio jedan žalbeni osnov u kojem tvrdi da je kazna doživotnog zatvora jedina kazna srazmjerna sveukupnoj težini Krajišnikovih zločina. No tužilac nije ukazao ni na jedan element koji je Pretresno vijeće možda propustilo prilikom odmjeravanja kazne. On tek tvrdi da kazna ne odražava na pravilan način težinu Krajišnikovog kažnjivog ponašanja i da ne obezbjeđuje dovoljnu retribuciju i odvratanje. Žalbena vijeće ne može zaključiti da izrečena kazna uopšte ne odražava težinu Krajišnikovog kažnjivog ponašanja ili da ne izražava srdžbu međunarodne zajednice i da je očigledno nedovoljna da bi se osiguralo odvratanje. Prvi podosnov tužioca se zato odbacuje.

Tužilac dalje tvrdi da niti jedan olakšavajući faktor ne opravdava izricanje kazne manje od doživotnog zatvora.

Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće zaključilo da iako ti faktori sami po sebi ne predstavljaju olakšavajuće okolnosti, uzeti zajedno oni predstavljaju lične okolnosti one vrste kojoj se može dati određena, iako veoma ograničena, olakšavajuća težina. Žalbena vijeće je zbunjeno ovim zaključkom. Neki faktor ili jeste ili nije olakšavajuća okolnost. Ako nije, onda se ne može računati kao olakšavajuća okolnost niti onda kad se uzima u obzir zajedno s drugim faktorima koji ne predstavljaju olakšavajuće okolnosti. Pretresno vijeće trebalo je konkretno navesti koji elementi po njegovom mišljenju predstavljaju olakšavajuće okolnosti. No bez obzira na to, čak i da

je Žalbeno vijeće zaključilo da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je neke od gorepomenutih faktora uzelo u obzir kao olakšavajuće, još uvijek ne bi bilo očito da je takva greška imala bilo kakvog uticaja na izrečenu kaznu, jer je i samo Pretresno vijeće reklo da je tim faktorima pridalo vrlo ograničenu olakšavajuću težinu. Zato Žalbeno vijeće ne može zaključiti da je optužba pokazala grešku koja poništava odluku o kazni. Žalba tužioca na kaznu se stoga u cijelosti odbacuje.

Da zaključim: Žalbeno vijeće je odbacilo žalbu tužioca, a djelimično usvojilo žalbe *amicus curiae* i Krajišnika. Iako Krajišnikove osude po tri tačke optužnice - deportacija, prisilno premještanje i progoni zasnovani na tim zločinima - i dalje stoje, Pretresno vijeće je pogrešno Krajišniku pripisalo krivičnu odgovornost za dvije druge tačke i većinu zločina pomenutih u 4. i 5. dijelu presude.

Žalbeno vijeće podsjeća da su okolnosti u nekim slučajevima opravdavale da ono samo utvrdi da li nalazi Pretresnog vijeća uzeti sami ili u kombinaciji s relevantnim dokazima podržavaju osudu. Imajući u vidu složene činjenične okolnosti ovog predmeta, analiza u žalbenom postupku zločina za koje je Pretresno vijeće Krajišniku pogrešno pripisalo krivičnu odgovornost značila bi da bi Žalbeno vijeće iznova trebalo analizirati cijeli sudski spis. Žalba međutim nije suđenje *de novo* i od Žalbenog vijeća se ne može očekivati da postupa kao primarni prosuditelj činjenica budući da u pravilu nije u najboljem položaju da ocjenjuje pouzdanost i vjerodostojnost dokaza.

Iako pravilo 117(C) Pravilnika Žalbenom vijeću daje diskreciono pravo da pod odgovarajućim okolnostima naloži ponavljanje suđenja, Žalbeno vijeće nema obavezu da kad identifikuje neku grešku predmet vrati na ponovo suđenje. Nalog za ponavljanje suđenja je jedna izuzetna mjera čije se korištenje nužno mora ograničiti. Žalbeno vijeće konstatira da su ukinute osude za većinu zločina za koje je Krajišnik bio proglašen krivim. Međutim, osude za progone, deportaciju i prisilno premještanje su potvrđene i težina tih zločina zahtijeva tešku i srazmjernu kaznu. Žalbeno vijeće stoga u konkretnim okolnostima ovog predmeta smatra da nije u interesu pravde da se predmet vrati u daljnji postupak.

Kao rezultat toga, Žalbeno vijeće je utvrdilo primjerenu kaznu za zločine koji su ispravno pripisani Krajišniku.

Slijedi dispozitiv žalbene presude.

Iz gorenavedenih razloga, **ŽALBENO VIJEĆE**,

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika;

UZEVŠI U OBZIR pismene podneske strana i *amicus curiae* i argumente iznesene na žalbenoj raspravi 21. avgusta 2008;

NA JAVNOJ SJEDNICI;

USVAJA žalbeni podosnov 3(A) *amicus curiae*;

USVAJA djelimično podosnove 3(B), 3(E), 3(G) i osnove 4 i 7 *amicus curiae*;

ODBACUJE, uz protivno mišljenje sudije Güneya vezano za 10. osnov, ostale žalbene osnove *amicus curiae*;

USVAJA djelimično treći žalbeni osnov iz podneska Dershowitzevih;

ODBACUJE ostatak Krajišnikove žalbe;

UKIDA Krajišnikove osude po tačkama 4 i 5;

UKIDA djelimično Krajišnikove osude po tačkama 3, 7 i 8;

ODBACUJE žalbu tužioca na kaznu;

OSUĐUJE Momčila Krajišnika na kaznu zatvora od 20 godina koja će početi teći od današnjeg dana s tim da se u tu kaznu, u skladu s pravilom 101(C) i 107 Pravilnika, uračuna vrijeme koje je Krajišnik već proveo u pritvoru od hapšenja 3. aprila 2000.;

NALAŽE, u skladu s pravilom 103(C) i 107 Pravilnika, da Momčilo Krajišnik ostane u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne privede kraju organiziranje njegovog prebacivanja u državu gdje će odslužiti kaznu.

Sudija Mohamed Shahabuddeen prilaže izdvojeno mišljenje.
